

۲۰۲۰/۰۱/۳۰

غوټ جانباز

اسرار دیپلوماسی

تاریخ روابط دو جانبه افغانستان و ایالات متحده امریکا
(۱۹۱۹-۱۹۵۵)

قسمت پانزدهم

نویسندگان: - گ. یژوف - پ. کرپینکو

مترجم: غوث جانباز ترجمه و تخلص: غوث جانباز

۱۵

جنرال فرونزی به یاکف سوریخ (سفیر روسیه در کابل) از تصمیم حکومت روسیه شوروی مبنی بر "اعزام دو لوی پیاده و ارسال مهمات جنگی به افغانستان" خیر داد. (۲۴) بدین ترتیب مشاهده میشود که هدف اساسی سیاست خارجی حکومت ولادیمیر لینین در آسیای میانه شروع جنگ جدید افغان ها به ضد انگلیس ها اینبار به کمک اقتصادی و نظامی روسیه شوروی، بود.

یاکف سوریخ به مجرد رسیدن به کابل مذاکرات را در مورد امضای معاهده "نظامی-سیاسی" با جانب افغانی از سر گرفت. به قول "پانین" (تاریخ نویس شوروی)، برکت الله یکی از انقلابیون هندوستانی حین ملاقاتش با ولادیمیر لینین از او تقاضا نموده بود تا با افغانستان "معاهده دفاع و تعرض" را به امضاء برساند. در ملاقات مورخ ۷ می ۱۹۱۹ برکت الله از ولادیمیر لینین همچنان خواسته بود تا روسیه شوروی به افغانستان کمک های نظامی - تخنیک خود را گسیل بدارد. (۲۵)

نظریه انعقاد معاهده "اتحاد دفاع و تعرض" با روسیه شوروی مورد علاقمندی جانب افغانی قرار گرفت. اما چون روسیه می خواست روابط خود را با برتانیه کبیر بهتر بسازد و آرزو داشت دست هایش باز باشند و همزمان خیال شروع جنگ جدید افغان - انگلیس را نیز در سر می پروراند، دفعتهاً موضعی خود را ۱۸۰درجه تغییر داد.

روسیه و انگلستان به تاریخ ۱۶ مارچ ۱۹۲۱ معاهده تجارتي را به امضاء رسانیدند. سفیر یاکف سوریخ در ماه مارچ ۱۹۲۰ هدایتی را از چیچیرین، وزیر امور خارجه کشورش بدست آورد. در هدایت خاطر نشان می گردید که معاهده آینده میان افغانستان و روسیه شوروی نباید شکل "اتحاد نظامی" را بخود بگیرد. (۲۶)

وعدۀ کمک های نظامی روسیه به افغانستان نیز شکل معینی نداشت. کمک های نظامی روسیه شوروی بر بنیاد موافقت نامه ۲۸ فیبروری ۱۹۲۱ به مراتب کمتر از آن بود که انتظار میرفت. سفیر سوریخ در جنوری ۱۹۲۰ خبر داد که حکومتش قرار است ۵ هزار میل تفنگ به اردوی افغانستان و ۱۰ هزار تفنگ به اقوام مسکون در امتداد سرحد کمک کند. این در حالیکه قرار داد ارایه صرف ۳ هزار میل تفنگ را قید نموده بود. (۲۷)

موضعگیری روسیه فاقد اصول بود. حکومت روسیه شوروی با افغانستان معاهده "اتحاد نظامی" را امضاء نکرد، اسلحه به اقوام سرحد با هند برتانوی را تحویل نداد. روسیه هراس داشت که مبدا اقدامات مذکور روابط در حال تدوین و تکوین اش را با برتانیۀ کبیر متضرر بسازد. در عین حال دیپلوماسی روسیه شوروی تلاش داشت که تأمین قطعی روابط افغان - برتانیه صورت نگیرد و مختل شود.

جانب افغانستان برخی از اقدامات روسیه را برای خود تهدید علنی تلقی میکرد.

مطابق مفاد معاهده ۱۹۲۱، افغانستان و روسیه توافق کردند که هر دو استقلال امارات بخارا و خیوه را رعایت می کنند. (۲۸) قبل از انعقاد معاهده فوق الذکر دولت بخارا هدف رقابت دو کشور قرار گرفته بود. بین اول و دوم سپتمبر ۱۹۲۰ حکومت روسیه شوروی به کمک اردوی سرخ در بخارا "انقلابی" را سازماندهی نمود که در نتیجه آن "جمهوری شوروی مردم بخارا" بوجود آمد. با امضای معاهده ۱۹۲۱ افغانستان دولت دست نشانده بخارا را برسمیت شناخت. انکشاف بعدی اوضاع نشان داد که مسکو به این اکتفا نمی کند. در سال ۱۹۲۴ مسکو بخارا را به قلمرو خود ملحق ساخت. عین عمل، اندکی بعدتر با امارت خیوه نیز صورت گرفت. (۲۹)

شاه امان الله پس از درک تهدیدها از طرف شمال، فعالیت های ضد برتانیه را در امتداد سرحدات هند برتانوی متوقف ساخت و سعی کرد روابطش را با برتانیۀ کبیر بهتر سازد. صرف نظر از تمایلات و تحرکات مثبت در روابط دو کشور، رهبری انگلستان به شاه اصلاح طلب افغان به دیده شک و بی اعتمادی می نگریست و کوشش می کرد حکومت او را براندازد. (۳۰)

ایالات متحده امریکا در شروع سده بیستم از حوادث که در سطح جهان در قبال افغانستان جریان داشتند به دور بود. ادامه دارد...

**** * * * * ****

تذکر: هرگاه خوانندگان محترم متمایل باشند که نبشته ها و مطالب دیگری از این نویسنده را مطالعه کنند، می توانند با اجرای "کلیک" بر عکس نویسنده در صفحه مقالات، به فهرست "آرشیف" شان رهنمائی شوند!

اسرار دیپلوماسی تاریخ روابط افغانستان و امریکا قسمت پانزدهم